

Aan
de gemeenteraad

Datum 17 december 2024
Zaaknummer 2024-0126864
Betreft Voortgangsrapportage programmaplan Dordrecht Schoon

Vergadering van
Portefeuillehouder: Marc Merx
Begrotingsprogramma Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht
Kernteam/Opgave: Ruimtelijke Kwaliteit - Wegen, Verlichting & Schone Stad
Auteur: Sander van Gulik
E-mail: sl.van.gulik@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Sander van Gulik
Openbaar: Ja

Raadsinformatiebrief

Hoe zijn de bevoegdheden rond dit onderwerp verdeeld?

Op basis van artikel 169, lid 2 of 3 Gemeentewet heeft het college een actieve informatieplicht richting de raad.

Wat is de aanleiding om deze informatie kenbaar te maken?

In het Politiek akkoord 2022-2026 hebben we als actiepoint opgenomen dat we waar nodig onze plannen intensiveren om afval op straat tegen te gaan. Ons college heeft de opdracht gegeven om een integraal plan van aanpak op te stellen voor afvaldumpingen en zwerfafval. In de raadsvergadering op 21 maart 2023 bent u geïnformeerd over het vastgestelde programmaplan Dordrecht Schoon. In het plan is aangegeven u jaarlijks te informeren middels een voortgangsrapportage.

Wat is de te delen informatie?

Het programmaplan Dordrecht Schoon is een vijfjarenprogramma waarin we voor elk jaar een planning maken. In de voortgangsrapportage hebben we in het Doelen-Inspanningen-Netwerk (DIN) in beeld gebracht welke projecten, inspanningen en processen ervoor zorgen dat we onze doelen behalen.

Onze strategische doelstellingen zijn als volgt:

1. De buitenruimte is schoon en voldoet aan de afgesproken normen.
2. We dragen meer bij aan een circulaire economie.
3. Bewoners, ondernemers en professionals dragen meer verantwoordelijkheid voor een schone stad.

De doelstellingen dragen in onderlinge samenhang bij aan het schoon maken en houden van onze stad. Deze strategische doelen zijn in het programmaplan geoperationaliseerd met meetbare indicatoren. Om deze doelstellingen te behalen maken we gebruik van vijf pijlers.

1. Basis op orde

De gemeente is verantwoordelijk voor het bieden van voldoende service, waarbij bewoners kunnen rekenen op voldoende faciliteiten die op orde zijn. Deze afspraken worden met HVC in de dienstverleningsovereenkomst (DVO) vastgelegd en behoren tot het grondstoffenbeleid. Met

aannemers worden in de vorm van bestekken afspraken gemaakt met betrekking tot het groenonderhoud. Het is belangrijk dat er schone en goed werkende afvalbakken en containers zijn die aan de afgesproken kwaliteitsniveaus voldoen, waarbij bewoners hun afval op de juiste manier kunnen aanbieden. Ook horen deze afvalbakken en containers voldoende te worden geleegd.

Het afgelopen jaar hebben we ervoor gezorgd dat de afhandeling van Fixi-meldingen (servicenorm) binnen 24 uur in plaats van 48 uur plaatsvindt. Verder is de beeldkwaliteit voor een schone buitenruimte voor 90% conform de CROW-normen: A-niveau voor winkelgebieden en de binnenstad, B-niveau voor de overige delen.

Uitrol plastic containers

Regelmatig krijgen wij via Fixi verzoeken van bewoners om ondergrondse containers voor plastic afval. Door de uitrol van de milieu-eilanden en het uitbreiden van rolcontainers zorgen we voor vermindering van zwerfvuil. Ook wordt het straatbeeld mooier door minder plastic zaken die voortijdig aan palen worden gehangen.

Hotspotaanpak

De meest vervuilde hotspots zijn in kaart gebracht. Van de ruim vierhonderd containerlocaties zijn er twintig problematisch. Per locatie maken we een plan van aanpak samen met partners. Om de drie maanden pakken we vier locaties aan. Bijplaatsingen en zwerfvuil hebben we met deze hotspot-aanpak met meer dan 25% verminderd en op vijf hotspots is er geen sprake meer van vervuiling. Door per gebied een plan van aanpak te maken bieden we maatwerk omdat de problematiek per locatie verschilt.

Verder zijn vaker dan voorheen voorzieningen zoals ondergrondse containers schoongespoten, wat bijdroeg aan goed gebruik. Het proces voor het aanvragen van een afvalpas is makkelijker en laagdrempelig gemaakt. Ook wordt er onderzoek gedaan naar mogelijkheden om middels een QR-code de containers te openen. Informatie over het juist aanbieden van afval of het maken van een afspraak voor grofvuilinzameling is eenvoudiger en in begrijpelijke taal gemaakt. De opruimdagen, waarbij bewoners laagdrempelig in hun eigen wijk grof afval kunnen inleveren, zijn zeer succesvol en worden ook in 2025 gecontinueerd.

Afvalinzameling in het weekend

Voorheen werd er geen afval in het weekend ingezameld. In Crabbehof, Wielwijk, Krispijn en sinds kort in het centrum wordt er extra ingezameld in het weekend.

2. Preventief: informeren en educatie

Informeren

We hebben een nieuwe afvalwijzer ontwikkeld om bewoners te informeren over het juist aanbieden van afval. Deze afvalwijzer geeft informatie over faciliteiten, afvalscheiding en de ophaaldagen. Ook voor ondernemers is er informatiemateriaal gemaakt om hen te informeren over, bijvoorbeeld, de opruimplicht binnen een straal van 25 meter. Ook organiseren we de Schoonmaakbrigade die in winkelgebieden aandacht vraagt voor het belang van een schone buitenruimte. Daarnaast hebben we doelgroepgericht materiaal ontwikkeld in meerdere talen en communicatie voor VvE's en woningbouwcorporaties.

Educatie

Milieu- en educatiecentrum Weizigt zet zich in om inwoners van alle leeftijden en doelgroepen te ondersteunen bij het schoonhouden van hun leefomgeving. Weizigt geeft educatie over afvalscheiding, het voorkomen van zwerfafval en het stimuleren van participatie in het opruimen van zwerfafval zoals de Dordtse Doorpakkers. Weizigt biedt leerlingen van zowel basis als voorgezet onderwijs en volwassenen het educatieprogramma 'Grondstof & Zwerfafval' aan. We informeren onze inwoners over het belang van het scheiden van de afvalstromen. Weizigt faciliteert inwoners die zelf de openbare ruimte schoonhouden met opruimmateriaal.

3. Integraal, wijkgestuurd & participatie

Integraal en wijkgestuurd

Het afgelopen jaar hebben we integraal samengewerkt bij de uitvoering van bijvoorbeeld plaagdierbestrijding of om buurten schoon en veilig te houden. Zo hebben we met de integrale aanpak successen geboekt in de aanpak van bijplaatsingen. Met name de actieve rol van corporaties en bewoners en andere stakeholders in het betrekken bij de planvorming is kenmerkend voor de integrale samenwerking. Zo kunnen we in de aanpak van hotspots, afhankelijk van de behoefte in de straat, afwijken van de reguliere inzet.

Participatie

Waar vroeger de gemeente verantwoordelijk was voor een schone buitenruimte, wordt deze verantwoordelijkheid nu gedeeld met burgers en ondernemers. Door eigenaarschap van de straat, buurt en wijk te vergroten, voelen burgers en ondernemers zich meer betrokken bij hun leefomgeving. Zo hebben we sinds de aftrap van de campagne inmiddels 50 wijkambassadeurs geworven. We hebben bewonersavonden georganiseerd en er is in de wijken Crabbefhof en Krispijn een actieve werkgroep van bewoners die graag meedenkt in het schoonhouden van de buurt. Zo hebben ze in de wijk Crabbefhof broodcontainers ontworpen en in Krispijn kikkerprullenbakken geplaatst waarbij kinderen ook actief hebben meegedaan in het opfleuren van de wijk. Ook met ondernemers hebben we een klankbordgroep waarbij ze actief zijn voor de winkelstraten.

4. Datagestuurd werken

Het beleven van een schone stad valt en staat ook met momentopnames en emotie. De subjectieve kwaliteit van schoon draagt bij aan leefbaarheid. Om te kunnen sturen op de schoonbeleving, willen we het schoonniveau objectief kunnen meten. Het monitoren is van belang om te zien of we daadwerkelijk vooruitgang boeken.

Het structureel monitoren van de hotspots is gestart en zal elk kwartaal plaatsvinden zodat we op een objectieve manier de metingen kunnen verrichten. Deze locaties worden bepaald aan de hand van de Fixi-meldingen, de maandelijkse schouwrapportages en informatie van HVC. Ook het soort afval dat aangetroffen wordt vertelt ons veel over de in te zetten instrumenten.

Ook het vergelijken van datastromen van HVC over storingen van containers met de Fixi-meldingen geeft ons inzichten. Met HVC hebben we afgesproken dat er periodiek gerapporteerd wordt over meldingen en storingen en de ledigingsfrequentie zodat we kunnen anticiperen op locaties met vervuiling.

Op vier locaties met veel zwerfvuil testen we de slimme afvalbakken uit. Dit zijn openbare afvalbakken die door een ingebouwde sensor op afstand via een dashboard te volgen zijn. Ook hebben deze afvalbakken, door een ingebouwd persmechanisme dat werkt op zonne-energie, 5 keer meer capaciteit dan een reguliere afvalbak. Wanneer de afvalbak vol is wordt er een signaal verzonden zodat we pas hoeven te legen wanneer dat nodig is. Zo kunnen we kosten besparen en draagt het bij aan de CO₂-reductie omdat we minder hoeven te rijden. Wij krijgen veel positieve reacties van bewoners en zien een vermindering van zwerfvuil en rattenmeldingen op deze locaties[1]. Daarom breiden we het aantal slimme afvalbakken uit naar andere gebieden. Dit wordt mede mogelijk gemaakt door de zwerfafvalvergoeding die eenmalig beschikbaar is. Hierdoor gaan we 40 nieuwe afvalbakken plaatsen en zijn we tegelijkertijd een communicatie campagne gestart waarmee bewoners een audio-boodschap kunnen insturen. De winnende boodschap wordt als audiofragment opgenomen en afgespeeld bij elke inworp.

Rattenoverlast

Voor de rattenbestrijding hanteren we de preventieve aanpak waarbij we eerst inzetten op het achterhalen van de oorzaak, extra reiniging, informeren en educatie. Waar nodig sturen we afvalcoaches om gesprekken te voeren in straten met veel overlast. Toch zijn er locaties die problematisch blijven. Wanneer de situatie onbeheersbaar wordt, zetten we in op de repressieve aanpak door het plaatsen van klemmen en vallen met sensoren. De rioolvalle hebben we gebruikt in de Troelstraweg waar de situatie schrijnend was. Door een combinatie van zowel preventieve als repressieve aanpak, is de Troelstraweg inmiddels verdwenen uit de top vijf van rattenmeldingen[2]. De ervaring leert dat een combinatie van beide aanpakken nodig blijft op locaties waar de preventieve aanpak niet werkt.

De vraag vanuit bewoners en ondernemers om een voerverbod is inmiddels verwerkt. Het voerverbod is van kracht en met communicatie gaan we hier een campagne starten om bewoners bewust te laten worden van de negatieve gevolgen van etensresten in de buitenruimte. Uit Fixi-meldingen over ratten kunnen we monitoren hoe het voerverbod effect heeft op de buitenruimte.

[1] <https://www.rijnmond.nl/nieuws/1763456/vuilnisbakken-in-dordt-zijn-slim-ze-praten-persen-en-zijn-op-afstand-te-bedieneen>.

[2] Zie de voortgangsrapportage met een vergelijking tussen de kwartaalrapportages van Fixi-meldingen over Q3-2023 (start aanpak) en Q3-2024.

5. Repressief: Handhaving

Handhaving is een belangrijk sluitstuk in de aanpak van bijplaatsingen en dit team maakt deel uit van de integrale aanpak op schoon. Met de hotspotaanpak zet handhaving zich gericht in op een aantal locaties per wijk waar we veel bijplaatsingen zien. Sinds de start van de focusaanpak met handhaving zien ze een stijgende lijn in het aantal verstrekte boetes. Toch zien we ook dat er vaak bij afvalcontroles niets wordt aangetroffen. Zo zijn er dit jaar maar liefst 6.000 afvalcontroles geweest op hotspots. Deze controles kunnen ook constateringen zijn dat er niets is aangetroffen. Bijplaatsingen die wel aangetroffen worden blijken niet altijd te leiden tot een boete. Hiervoor zijn diverse redenen. Bij het onderzoeken van afvalzakken worden zelden NAW-gegevens aangetroffen. Bij 2,15% van de bijplaatsingen worden NAW-gegevens gevonden. Dat heeft geleid tot 114 uitgeschreven bekeuringen. Bij grof afval dumpingen is dat nog moeilijker en moet er een buurtonderzoek plaatsvinden. Dit is een arbeidsintensief onderzoek en neemt veel tijd in beslag. Dat gaat ten koste van alle overige prioriteiten van handhaving.

AfvalBOA's en last onder bestuursdwang

Om zowel effectiever als efficiënter te kunnen werken, is er besloten om specifiek voor afvalcontroles en -dumpingen twee BOA's te werven. Hoewel de vacature al een geruime tijd is uitgezet, moeten we constateren dat de krappe arbeidsmarkt het werven van geschikte kandidaten vertraagt, ondanks de hogere inschaling. We zoeken mogelijkheden voor inzet van externe capaciteit en blijven mogelijkheden zoeken om de druk op handhaving te verlichten. De bestuursrechtelijke boete gaat, na besluitvorming, ook van kracht worden in 2025. Daarnaast zorgt handhaving ook voor een schoner straatbeeld. Zo wordt er jaarlijks ruim 6.000 kg aan bijplaatsingen opgeruimd van de straat door onze handhavers. Deze worden gewogen en ingeleverd bij HVC.

Camera's tegen afval

Scanauto

In verband met het niet voldoen aan de veiligheidseisen heeft de pilot met de sensorcamera en scanauto om zwerfvuil te detecteren niet kunnen plaatsvinden. We zijn in gesprek met een andere gemeente die samenwerkt met een leverancier die wel voldoet aan de veiligheidseisen voor de scanauto.

Camera's Art. 151 C

Het gebruik van camera's tegen afvaldumpingen op basis van Art. 151c betekent dat de politie de beelden bekijkt en beheert en verwerkingsverantwoordelijke is onder de AVG. De wettelijke grondslag om deze camera's voor afvaldumpingen te gebruiken ontbreekt. Uit gesprekken met andere gemeenten blijkt dat deze camera's geen meerwaarde hebben. Deze camera's hebben een afschrikkend effect, maar dit is tijdelijk waarna de bijplaatsingen weer toenemen. Het vraagt om een forse financiële en personele capaciteit terwijl het zelden leidt tot meer boetes.

De inzet van deze vijf pijlers en de zwaarte van de inspanningen varieert per strategische doelstelling en is afhankelijk van de locatie, context, doelgroep, urgentie en opgedane ervaring. Met andere woorden: de doelstellingen zijn statisch, maar onze inspanningen kunnen variëren naar gelang de omstandigheden veranderen, de ervaringen die we opdoen en de input die we halen uit de overleggen met betrokken bewoners.

Hoe verder na deze raadsinformatiebrief?

Jaarlijks informeren we u middels een voortgangsrapportage. In het programmaplan is een hoofdstuk opgenomen met de fasering en monitoring van inspanningen. De inspanningen hebben een dynamisch karakter en op basis van bevindingen kunnen we maatregelen opschalen of doorontwikkelen. Ook zijn wij voornemens een informatieavond te organiseren met uw raad om van gedachten te wisselen over de aanpak voor afval en schoon in het komende jaar.

Welke kosten zijn verbonden aan het proces?

De verwachte kosten voor dit jaar en de komende jaren zijn als volgt:

	2025	2026	2027
Kosten x1000	311	311	311

Dekking SUP-vergoeding	225	225	225
Dekking via vrije ruimte bij product Afvalinzameling-/verwerking	45	45	45
Dekking via vrije ruimte bij product Wegen	41	41	41
Dekking totaal	311	311	311
Verschil	0	0	0

Single Use Plastic (SUP)-vergoeding

Een groot gedeelte van de maatregelen financieren we uit de vergoeding die de gemeente van de Stichting Afvalfonds Verpakkingen ontvangt voor verpakkingen die in de openbare ruimte terecht komen en containers (opvolging van de zwerfafvalvergoeding). Aan de besteding hiervan zijn geen restricties meer verbonden). De hoogte van de SUP-vergoeding van het Afvalfonds is elk jaar pas in september bekend; het bedrag is geraamd maar viel in 2023 en 2024 hoger uit.

Wat zijn de belangrijkste gerelateerde besluiten?

In de planvorming is een aantal moties meegenomen:

[Motie M5 Aanpak afvaldumpingen.](#)

[Motie M28 Proef met grofvuil verzamelpunt in de wijk.](#)

[M8 Motie Zwerfafval, Dordtenaren hebben er schoon genoeg van.](#)

[motie 240709/M12: M12 - Zwerfafval hoort niet bij Dordrecht.](#)

Het college van Burgemeester en Wethouders

C.H.W.M. Post
secretaris

P.A.C.M. van der Velden
burgemeester